

A vándorgyűlésen elhangzott szakmai előadások

ERDÉLYI JÁNOS:

A Dunaártéri Állami Erdőgazdaság adottságai, helyzete és feladatai

A Dunaártéri Állami Erdőgazdaság területe 35 793 ha; három, egymástól élesen elkülönülő jellegű tájból tevődik össze. 21 000 ha ártéri, 10 509 ha homoki, míg 4284 ha dombvidéki jellegű.

Nagyon szerencsés ez az összetétel, csaknem nélkülözhetetlen, mert az ártér erdőgazdálkodása csak így tehető némileg kiegyensúlyozottá. Az ártéri területek nagyvadas területek. Augusztus 20-ra a szarvasbőgés miatt jóformán minden munkát be kell fejeznünk. Az évenként háromszor-négyszer ismétlődő árvizek szintén akadályozzák egy-másfél hónapra munkáinkat. Ezekben az időszakokban fogataink, gépeink, kisebb mértékben állandó munkásaink jó kihasználását tesszik lehetővé az ártéren kívüli erdészetek. A gátló körülmények megszüntével pedig az ártéri részeket tudjuk nagyobb erővel megsegíteni. Dombvidéki erdészetünknek ezenkívül rendkívül fontos szerepe van az erdőgazdaság erdeifenyő csemeteellátásában és karácsonyfa termelésében.

Az erdőgazdaság földrajzi fekvését illetően követi a Duna folyását Pakstól az országhatárig. Észak-déli irányú kiterjedése 100 km, a kelet-nyugati irány mintegy 60 km. A homoki területek a Dunától keletre, míg a dombvidékiek a Dunától nyugatra fekszenek. Szervezetileg 10 erdészetből és egy gépállomásból épül fel; öt erdészet ártéri erdőterületeket, egy erdészet ártéri és homoki, két erdészet homoki, egy erdészet pedig dombvidéki erdőt kezel, a tizedik, a szállítási erdészet a vízállásokat bonyolítja le, de feladata az erdei vasutakon folyó szállítás is. Egy-egy erdészet területe 2500—5000 ha között mozog, átlagban 3980 ha kiterjedésű. Az erdészkerületek száma 79, egy erdészkerület átlagos nagysága 453 ha. A területek közigazgatásilag három megyére, hét járásra és negyvennégy község területére terjednek ki. Ez a gazdálkodást egyáltalában nem hátráltatja, mindhárom megyében megkapjuk a legmesszebbmenő támogatást.

Az erdőgazdaság hozamba beállítható területe 30 772 ha kiterjedésű, az évi folyó növedék 7 m³, az országos átlagnak mintegy kétszerese. *Ezévi termelése* bruttó 198 540 m³, nettó 178 030 m³. Ebből 112 817 m³ véghasználat, 60 738 m³ gyérités (3349 ha), 4484 m³ tisztítás (1488 ha). A felhasználást az utóbbi öt év

alatt jelentősen megnövekedett. 1956-ban a termelt fatömeg 134 036 m³ volt, a folyó gazdasági évben az öt év előttinek 133%-át vágjuk. Az iparifakihozatal 1956-ban 44%-on állott, a folyó gazdasági évben már eléri a 62%-ot. Emellett az erdőgazdaság a termelészövetkezeteket 257 garnitúra szerfás épülettel segíti. Az iparifán belül a tervezett főbb választékok: rönk 42 470 m³ (24%), papírfa 32 235 m³ (18%), rostfa 12 000 m³ (7%), egyéb iparifa 23 918 m³ (13%).

A használati módok aránya is a fejlődést bizonyítja. 1956-ban a véghasználat aránya 74%, a gyéritésé 26% volt, az idei arány pedig 65% véghasználat és 35% gyérités. A vágásfelújítás évi területe 618 ha, ebből 121 ha rontott erdő, a ha-onkénti fatömeg 187 m³.

Az erdőgazdaság ez évi tervezett halmozott *termelési értéke* 128 millió forint, eredményterve 8 millió forint nyereség. A nyereséggént befizetendő összegben felül 7 millió forint erdőfenntartási járulékkal, 5 millió forint jövedelmi adóval és 1 millió forint forgalmi adóval, összesen tehát 21 millió forinttal járul hozzá erdőgazdaságunk a népgazdasági akkumulációhoz.

Az *állandó fizikai dolgozók létszáma* 870 fő. A *műszaki alkalmazottak létszáma* 192, ebből 79 fő a kerületvezető. A műszaki személyzet szakképesítés szerinti megoszlása: 16 erdőmérnök, 21 erdésztechnikus, 125 erdész és 31 egyéb képzettségű. Az *adminisztratív dolgozók létszáma* 53 fő. Egy kerületvezető erdőszre eső évi termelés átlagban 2250 m³. A legnagyobb fatömegű termeléssel terhelt ártéri erdőszkerület fatermelése 7915 m³.

Az erdőgazdaság területe *vadászati szempontból* megoszlik a Gemenci Állami Vadgazdaság területére 13 500 ha területtel, a házi kezelésű nagy- és apróvadas vadászterületekre 84 453 ha kiterjedéssel — amelyből 20 590 ha az erdőterület — végül a bérbeadott 9560 ha-nyi nagyvadas vadászterületre. Nagyvadas vadászterületeinken esett 1955 óta minden évben a legnagyobb agancssúlyú dunaártéri szarvasbika, agancssúlyban felülmúlva a mezőgazdasági területektől kerítéssel elzárt rezervátum lényegesen nagyobb választékú, értékesebb trófeáit. 1955, 1957, 1958-ban egy-egy, 1959-ben három, 1960-ban ugyancsak három darab bika esett 10 kg-on felüli agancssúllyal, amelyekből kiemelkedik az 1957-ben ejtett 12.30 és 1960-ban ejtett 12,20 kg-os agancs. Apróvadas területünkben a homoki, sok fiatalost tartalmazó hajós—érsekcsanádi tömbön a fácántenyésztés a célunk. A főleg mezőgazdasági területet tartalmazó mohács-szigeti és Lenes környéki részeken nyúl és fácán. E területek egy nap alatt levadászhatók, kb. 1000 ha-os táblákban egyelőre hároméves levadászási forgóba vannak osztva, sakktáblaszerűen. Erről 1962-ben kétévesre, majd vaddal való teljes feltöltés után a terület legnagyobb részén az évenkénti levadászásra tervezünk ráterni. Egynapi vadászaton átlag 400 db-os terítéket, 50 db sebzést és 150 db megmaradó törzsanyagot számítunk, illetve biztosít máris területünk, annak ellenére, hogy 1956-ban a jeges árvíz, 1958-ban erős jégverés sújtotta. A vadászat ugyan nem jövedelmező üzemágunk, de közellátási, export, idegenforgalmi és szórakoztató sportot betöltő szerepe mégis megéri azt a költséget és különös gondot, amit ráfordítunk.

Az erdőgazdaság *szállító- és erőgép* parkja 8 lánctalpas traktorból, 10 kerektraktorból, 4 universal traktorból, 2 tehergépkocsiból, 3 személygépkocsiból, 1 öt tonnás daruból, 2 motoros vontatóhajóból, 7 összesen 440 tonna teherbírású uszályból, végül 6 erdei vasúti mozdonyból áll. A fogatüzem 116 pár fogattal rendelkezik. Kiterjedt az erdőgazdaság erdei vasúti hálózata is, 58 km vágányhosszban működik 5 erdőszre területén. Ezévi szállítási feladata mintegy 50 000 m³ faanyag. Különös jelentősége viszonyaink között abban rejlik, hogy lehetővé teszi a faanyagunk olyan útviszonyok között való szállítását is, amikor

más közüti szállítóeszközzel az anyag mozgatása megoldhatatlan. Minthogy felújításaink az ártéren sarjról vagy mesterséges úton történnek, az újulat megkímélésére nincs gondunk. Így a vágásterületre bevitt repülővágány mellé minden irányból közelíthető az anyag, a közelítés nincs közelítő utakhoz kötve. Ez a rönkminőség megóvása érdekében rendkívül fontos, mert különben a megfelelő útviszonyok kivárása egy minőségi osztályú romlást is okozhat. Gép- és fogatparkunk elegendő az összes fakitermelési, közelítési és kiszállítási anyagmozgatás elvégzésére. Mezőgazdasági, és kisebb részben erdőművelési munkában még idegen gépekre is szorulunk.

Az erdőgazdaság fakitermelésének túlnyomó részét *motorfűrész*ek segítségével végzi el. Folyó gazdasági évben a véghasználati és gyéritési fatömeg 65 százalékát, azaz 112 000 m³-t termel ki a rendelkezésre álló 88 motorfűrészszel. Az idén beszerzendő újabb 35 Druzsba motorfűrész és a meglévő motorfűrészpark segítségével a jövő évben már mintegy 150 000 m³ fatömeg gépi termelését irányozza elő erdőgazdaságunk.

Erdeink zöme falvaktól, lakott helyektől távol fekszik. A dunaártéri közepes erdőtömbben — tehát Szekszárd, Baja térségében — egyetlen település sem található. Ez a tény a munkás ellátottságra is rányomja a bélyegét. A munkacserét biztosítani csak munkásszállásokon való elhelyezés megteremtésével lehetséges. E célból, mint különleges dunaártéri specialitást tartjuk fenn és üzemeltetjük az ún. tanyahajókat, úszó munkásszállásokat. Ilyen — a korszerű munkásszállás követelményeinek mindenben megfelelő — négy darab tanyahajóval rendelkezik az erdőgazdaság, 94 férőhellyel. Egyéb munkásszállások száma hét, a bennük rendelkezésre álló férőhelyek száma összesen 204. Dolgozóink elhelyezését szolgálja végül a rendelkezésünkre álló négy lakókocsi is, 32 fő befogadó képességgel. A férőhely az őszi-tavaszi idényben, amikor a fakitermelés és az erdősítési munka csúcsa egybeesik, több területrészen csak fele a szükségesnek.

Erdőgazdaságunk rendkívül nehéz körülmények között, a legsúlyosabb tervteljesítési nehézségekkel küzdött, mielőtt beruházások révén eddig eljutott. Az utóbbi öt évben gép és berendezés felszerelésünk a felével emelkedett és ma 12 és fél millió forint értéket képvisel. Jármű értékünk — főleg a hajókkal — háromszorosára emelkedett és ma 18 és fél millió forint értékű. Épületeink értéke 96 millió forint, ez az utóbbi évek folyamán számottevően nem változott. Mindezek ellenére nem panaszként és nem is önmagunk dicsőítését célzóan, de le kell szögeznünk, hogy még ma is az egyik legtöbb nehézséggel, természeti hátránnyal és gátló körülménnyel küzdő erdőgazdasága vagyunk az országnak.